

RESSAM ÖZER KABAŞ VE SANATA BAKIŞ

Prof. ÖZER KABAŞ

Mimar Sinan Üniversitesi
Öğretim Üyesi

(5 Nisan 1993, Yapı Kredi Bankası KAZIM TAŞKENT Galerisi'nde açılan sergimle ilgili, benden istenen sanat görüşünün diğer ve biraz genişletilmiş biçimidir bu yazı).

1957 yılında Josef Albers ile Resim eğitimi amaçlı çalışmaya başlayınca, kısa bir süre sonra kendisinden şunu öğrendik. Çok yoğun, disiplinli, renk ve boya derslerine karşın Albers'in kendisi "Albers etiketli" ve "görünümlü öğrenciler istemiyor ve bu eğilimleri bilerek engelliyor-

du. Kişisellik ve özgün yaratıcılık hocanız tarafından birden ön plana alınca o sonsuz arayış ne yazık ki erken başlıyordu. İki yaşında yüzmeyi öğrenmek zorundaydınız. Albers'in Yale Design School'daki ilk kuşak öğrencileri bizim genç Amerikalı hocalarımız olmuşlardı. Atölyelerine gittiğimiz zaman yaptıkları resimler çok kendilerine özgü görünümdeydi. Ama duvarlara dayalı, bize pek göstermek istemedikleri beş-on resim var gibiydi. Biz yarı-gizlice bunlara baktığımız zaman kızarlardı. Bütün bu resimler Albers doğrultusunda YAPILMAYA ÇALIŞILMIŞ "Geometrik Soyut" çeşitlemeleriydi. O dönemi tamamen kapatmışlardı ve adamakıllı özgün ve kişisel olmak zorundaydılar. Çiğnenmiş lokma ve hazır

reçete olmayınca işler zordu ve epey zorlandıklarını biliyorum, ama bu zorlamayla son otuz yılda Amerikan resminde adamakıllı iyi yerlere geldiler. Amerika'daki on tane süper-star'ın ismini ezberlemiş kişiler bu gelişmeleri görmeyebilirler. Ayrıca Batı'da gördüğü eğitimi, bildiği dili, az dil bilen veya bilmeyen çok geniş bir kesim, kısıtlı olanaklı "değerli Türk Aydınlarının" ve "sanatçıların" kafasına "Demir Ökçe" gibi indiren, kendine ait olmayan kuramları kendisinin gibi sunan bir grup insan son yarım asırdır. Resim sanatının ihtiyacı olan nüansları ortadan kaldırmış ve gerçek "GERÇEKLERDEN" uzak aşırı deformasyonlar yaratmıştır.

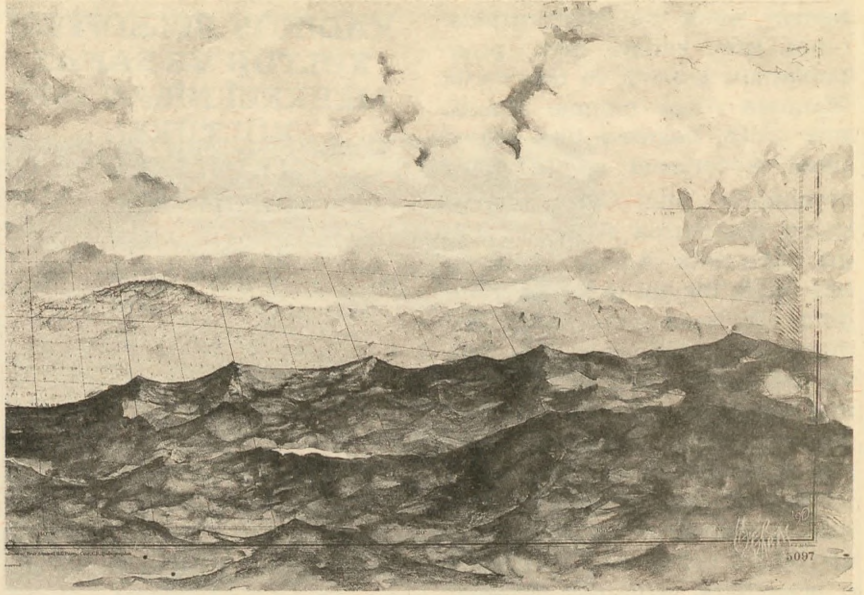
1962 yılında Resim Bölümü'nü bitirdiğim zaman New York'ta soyut Ekspresyonizm yerini istemeyerek Pop-Art'a bırakıyordu. Bu dönemde Resim sanatının gelişim kronolojisinde ve ideolojisinde soğuk savaş önyargılarının ve dualitesinin etkisi çok ağır basıyordu. Tam o sıralarda, New York'taki bazı aydın grupların uzun süren baskıları sonucu "Modern Sanat Müzesi"nde açılan "I Mages of Man" sergisi beni ve bazı arkadaşlarımı, arayışlarımız yönünde çok etkiledi. Giacometti'ler, Picasso'lar, Beckman'lar, Dix'ler, Chagall'lar, Diebenkorn'lar ve daha birçokları, belliki bu geçici ve yapay polarizasyonun dışındaydılar. Bu sırada Salvador Dali en iyi resimlerini yapıyordu. Leon Golub'un ait olduğu Chicago Okulu yeni ortaya çıkmıştı. David Park, Richard Diebenkorn, Elmer Bischoff gibi California'lı "Boya sürüş", ışık, renk ilişkileri son derece tutarlı olan figürçüler de ekol olarak sağlam görünüyordular. Bu sergide ne New York ekolünün kendi metafizik bulutları içinde kaybolmuşluğu vardı, ne de Demirperde ötesi resminin ısmarlama ülkücülüğü ve ucuz populizmi.

Bu sergiyi iyice inceleyince Resim sanatının gerçek omurga-

Ressam ÖZER KABAŞ atölyesinde...

sının ve tarihsel misyonunun tutarlı bir hümanizma olduğunu görüp, bu yönde isteyerek yoğunlaşmaya başladık. New York ekolünün bir de olumlu yönüne bakarsak, yirmi yıldır yoğun bir boya laboratuvarı haline gelmiş olan bu arena resimsel, görsel ve özellikle "boya tekniği" açısından ciddi kazanımlar elde etmişti. Alışılmış resim yapma süreci içinde öncelik kazanmaya alıştırılmış desen'in ve biçim'in güzelce bitip, boyanın başladığı temkinli resim türü (figür veya soyut) kökünden yıkılmış gibiydi. Bir açıdan boya yönü güçlü Venedik ekolünün ve diğer yünden Empresyonizmin temel, görsel ve boyasal yapısına yeni bir cevher aşılmişti. Bu dinamizmden etkilenmemek olası değildi. Desen, kurgu, boya sıralamasının "Akademik modern" sanata da epey yerleşmiş olan evcil ve tertipli yönteminin tepetaklak olduğu bir döneme tanık olarak yurda döndük. Desen, sürüş, boya sıralamasındaki değişken, dinamik ve estetik öğeleri figür, deformasyon ve ifadesini yoğunlaştırmak ve pekiştirmek için kullanarak eleştirel türde sosyal içerikli resimler ve bazı gravürler yaptım. Kendi yaptığım resimlerde de gördüm ki, DESEN'i resmin sonuna kadar taşımak, fırçayla barıştırmak DESEN'in önemini azaltmıyor, tersine desen, resmin sonucuna yönelik, renkle barışarak, çağdaş bir biçimde hayatiyet kazanıp, fırça ve boyanın içine yürüyerek resim bitinceye kadar kendini canlı tutuyor. Desen'in geleneksel akademik ve geleneksel modern resimdeki özelliği edilgen bir karkas olarak boya tarafından örtülmeyi beklemesidir. Gelenekçi her yöntem sağlamsıdır ve statü arayışı ağır bastığı için riske girmeyi sevmez; bu nedenle fırça ve boyanın desen'i örtme işlevini yüklenip veya OLMAYAN DESEN'i kamufle edip sonuca yönelik daha asil araçlar olmak kimliğine bürünüp akademik bir yüksek sanata yönelme tavrını ön plana çıkarır. Sanat-

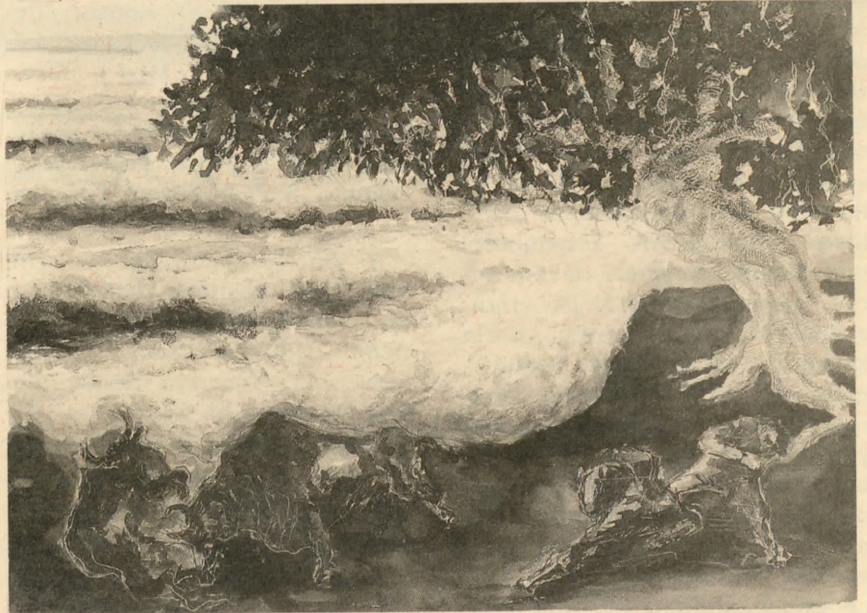

ÖZER KABAŞ— "Dürer'in Sabahı" 1989. Suluboya. 35 x 45 cm.

tarihsel kategorilerin dışına çıkıp başka bir açıdan Titian, Goya, Monet, Manet ve mesela De Kooning'e bu gerçekler ışığında ressamca bakılırsa, FIRÇAYA sinmiş desen'in resim sanatında sağladığı canlı plastisite ve ilerlemenin sesi bile duyulabilir.

1969 yılında Kuzgun Acar'la Ayvansaray'dan bir ufak tekne denize indirdik. Kuzgun'la çok ciddi konular konuşur, sonra hayâlimizde açık denizlere çıkar ferahlardık. Kuzgun'a babasın-

dan kalmış olan ufak yelkenli Avrupa yapısı sevimli bir "Catboat" tipi tekneyle de Boğaz'da birkaç prova yaptık. Ankara'daki büyük heykel kabartmayı yaptıktan sonra, Kuzgun bazı ciddi yaşamsal zorluklarla karşı karşıya kalmıştı. Dostluğumuz sırasında Robert Kolej Yüksek Okulu kırmızı salonunda bir sergi açtı ve Kuzgun'a bir de, tiyatro salonuna rölyef ısmarladık. Hep biraz düze çıkacaktık ve beraber denize açılacaktık. 12 Mart'tan

ÖZER KABAŞ— "İncirDelisi" 1993. Suluboya. 50 x 70 cm.

hemen sonra bir süre tutuklanınca işler karıştı, çıktı, programlarımız uymadı ve ben de ilk Marmara Adası mermer ocaklarına gidip, belgesel film çekme tuhaf macerasına ve ilk deniz seyahatine Altan Gürman'la girdim (yanımızda Ayma ve Bilge). Marmara Adası'na altmışbeş yıllık bir yol giderken yediğimiz ilk deniz şoku, adaya vardığımızda yediğimiz kültür, tarih ve doğa şoku, üçbin yıllık mermer tarihinin toz toprak içinde yatıyor olması, tepelerde mermer tozundan bembeyaz olmuş ikibin işçi, dev kamyonlar, fırtınaların dinmesini bekleyen mermer yüklü çekirtmeler. Ve bizim o acemilikte yediğimiz dalgalar ve fırtınalar. Ve onlardan kurtulmak için Paşalimanı Adası'nın o muhteşem Osmanlı limanına sığınma macerası. Rüzgârlı Poyrazlı Köyü (Vori)'nin Altan'la beraber keşfedildiği yıl. O yıldan sonra her yıl Paşalimanı Adası'na o ufak tekneyle denizden gittim. Dört-beş yıl "Deniz mekanının" beni yavaş yavaş içine aldığını, o güne dek biz kuşak resamlara hiç düşündürülme-yen aşırı ciddi bir resim tema'sının içine doğru çekildiğimi farkedemedim. Bazı eskizler ve suluboyalar başladı, 1976'da da yağlıboyalar. O günlerde ülkenin gündeminde olmayan unutulmuş insanlar ve kıyılar, görmezlikten gelinen tuzlu suya dokunmuş tarih, resimlerde imgeleşmeye başladı. "Deniz" konusunun bütün sanat dalları içinde Resim sanatının en büyük ifade biçimlerinden biri olmasından (özellikle Romantizm, döneminde) güç alarak resimlere devam ettim. Deniz'in o mitolojik umursamazlığı, gücü, verdiği derin korku ve ayrıca sevgi, ressamı, fırçayı ve boyayı sevmesi, pitoresk çözümlerin dışında önerdiği yeni mekan ve plastik öğeler, hayâl gücünü amansız coşturan değişkenliği, sınırtaşımlılığı ve o tuhaf renkli ve özgün tarihi şimdiki yaptığım resimlerin özünü ve sürekliliğini sağlıyor. Veselâm.

KADIKÖY BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ NİSAN 1993 KÜLTÜREL ETKİNLİKLER PROGRAMI

SERGİLER:

6 Nisan-25 Nisan 1993 "Karma Resim Sergisi", 30 Nisan-13 Mayıs 1993 "Bu Çevre Bizim" Fotoğraf Sergisi.

GÖSTERİ - KONFERANS - SÖYLEŞİ - KONSER:

3 Nisan 1993 Cumartesi Saat: 15.00 - "Stres ve İnsan" Doç. Dr. Zuhal Baltaş.

10 Nisan 1993 Cumartesi Saat: 15.00 - "Mavi Yol" Gül-Süha Derbent (Dia Gösterimi) - Ateş Uğurel (Flüt Dinletisi).

17 Nisan 1993 Cumartesi Saat: 15.00 - "Köy Enstitülerinin 53. Kuruluş Yıldönümü" Mehmet Başaran, Sami Karaören, Mahmut Makal, Süleyman Üstün. - Saat: 17.30 Konser: Yeşim Altınay (Piano) - Gülnaz Rizeli (Mezzosoprano).

20 Nisan 1993 Salı Saat: 17.30 - Kadıköy'lü Ozanlardan "Bahar" Şiirleri.

24 Nisan 1993 Cumartesi Saat: 15.00 Panel ve Konser "Çocuklar Yönetimde" - Yelgin Bilgin (Milli Eğitim Müd.), Ercan Evren Celkan (Emniyet Müd.), Merve Kolağası (Belediye Başkanı), Sinan Seyhun (Kaymakam), Dolunay Soykan (Panel Yöneticisi).

Yeşim Altınay'ın Öğrencilerinden Piano Resitali: Derin Ayan-gil, Fergün Aydın, Işıl Aydın, Refika Büyüközdemir, Defne Egecioğlu, Yasemin Gökçe, Kerem Günay, Bige Karahasan, Ayça Taylan, Özgür Taylan.

* 50. Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okulu işbirliği ile hazırlanmıştır.

Bağdat Caddesi, Haldun Taner Sokağı Caddebostan/İstanbul, Tel-Fax: 360 90 95.

PIRIL GÜLEŞÇİ KARAİP ADALARI'NA GİTTİ

Vakko Beyoğlu Sanat Galerisi Yöneticisi Pırıl Güleşçi 18 Mart Perşembe günü Karaip Adaları'na gitti.

Pırıl Güleşçi, 29 Mart Pazartesi günü İstanbul'a dönerek yeniden görevine başladı.

GÜZEL VE TEMİZ TÜRKÇE ARAYANLARIN GÖZÜ AYDIN

İstanbul TV'ye bağlı "İstanbul FM 106", sürekli yayına geçişi münasebetiyle yılın en büyük transferini yaptı ve Türkçe'nin, mikrofonların ve TV ekranlarının "Altın Sesi", şiirlerin büyük yorumcusu Nedret Selçuker'le anlaşmaya vardı.

Deneyimli spiker Nedret Selçuker, bu arada spikerlerin ve sunucuların Türkçe'leri üzerinde de duracak, programlarda İstanbul Türkçesi'nin en güzel ve en doğru biçimde konuşulması için "Güzel Türkçemizi Güzel ve Doğru Konuşalım" dersleri de vererek mikrofonlara yeni eleman yetiştirilmesine yardımcı olacak.

"BİR ŞİİRDİR YAŞAMAK"

İki yıl öncesine kadar TRT'de "Bir Şiirdir Yaşamak" isimli şiir ve söyleşi programlarıyla büyük sevgi toplayan Nedret Selçuker, İstanbul FM 106'da Pazar günleri saat 14.00-16.00 arasında aynı programı hazırlayacak. Seçkin şiirler arasında dinleyici isteklerini ve dinleyici şiirlerini de seslendirecektir. Ayrıca şiir yarışmaları da düzenlenecektir. Program içinde kendisine, sunucu Pelin de eşlik edecek.

Fazla bilgi için İstanbul FM'den, Pelin ve arkadaşlarından bilgi alınabilir.

Tel: 416 16 50 Fax: 4161661